

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o bonie senioralnym (zwany dalej: „projektem ustawy”) określa warunki nabywania bonu senioralnego, zasady jego przyznawania i realizacji. Bon senioralny to usługi wsparcia dla rodzin aktywnych zawodowo w opiece nad seniorami. Bon senioralny jest odpowiedzią polityki publicznej na wyzwania związane z godzeniem przez rodzinę obowiązków wynikających z pracy z zapewnieniem wsparcia odpowiadającego potrzebom seniorów. Konieczność opieki nad bliskimi seniorami niejednokrotnie wiąże się z ograniczeniem aktywności zawodowej (w tym w szczególności przez kobiety) lub ponoszeniem znaczących kosztów zapewnienia tej opieki na rynku prywatnym. Ponadto, niska podaż osób świadczących usługi w zakresie opieki nad osobami starszymi powoduje, że dostęp do tego typu usług jest znacząco ograniczony.

W polskim systemie prawnym ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. poz. z 2024 r. poz. 1283) zawiera szereg rozwiązań skierowanych m.in. do osób i rodzin, w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby. Zgodnie z ww. ustawą osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodku wsparcia. Ponadto od początku 2024 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429, z późn. zm.), która wprowadziła nowe rozwiązania w systemie świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów. Bon senioralny ma pozwolić, aby Polacy nie stawali przed dramatycznym dylematem życiowym i wyborem pomiędzy opieką nad seniorem czy pracą zawodową. Konieczność łączenia pracy zawodowej i opieki nad seniorem, niejednokrotnie zmusza osoby do rezygnacji z pracy.

Celem projektu ustawy jest stworzenie narzędzia, dzięki któremu rodzina aktywna zawodowo otrzyma wsparcie w opiece nad wstępnym seniorem (dalej jako: „senior”), który ukończył 75 rok życia i ma przyznaną emeryturę lub rentę, której średnia miesięczna wysokość z uwzględnieniem dodatku pielęgnacyjnego nie przekracza kwoty 3500 zł brutto w 2026 r., 4000 zł brutto w 2027 r., 4500 zł brutto w 2028 r. oraz począwszy od 2029 r. - 5000 zł brutto. Ponadto senior będzie miał zidentyfikowany poziom niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego.

Prognozy demograficzne wskazują na dynamiczny wzrost liczby osób starszych w Polsce w najbliższych dziesięcioleciach, co stwarza nowe wyzwania dla polityki publicznej w tym w obszarze zabezpieczenia społecznego. Bon senioralny jest odpowiedzią na niezagospodarowaną przestrzeń pomiędzy pomocą społeczną i świadczeniami realizowanymi w jej ramach, a systemem ochrony zdrowia, w tym w szczególności opieką długoterminową. Bon senioralny wpisuje się w realizację polityki senioralnej.

Projekt ustawy ma na celu:

- 1) wsparcie osób aktywnych zawodowo w zapewnieniu opieki nad osobami w wieku 75 lat lub więcej, względem których ciąży na nich obowiązek alimentacyjny;
- 2) rozszerzenie wachlarza usług społecznych. Usługi świadczone w ramach bonu będą miały charakter niemedyyczny i ich celem będzie wsparcie osób starszych w czynnościach życia codziennego. Uzupełnią one obecnie dostępne wsparcie w zakresie opieki nad osobami starszymi w ramach systemu pomocy społecznej (usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze) oraz w ramach systemu ochrony zdrowia (pielęgniarska domowa opieka długoterminowa);
- 3) zwiększenie dostępu do usług wsparcia na rzecz seniorów. Projektowane rozwiązanie jest skierowane do osób, które nie kwalifikują się, ze względu na dochody gospodarstwa domowego, do skorzystania z usług opiekuńczych realizowanych w ramach pomocy społecznej;
- 4) zwiększenie podaży osób świadczących usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych;
- 5) aktywizację społeczności lokalnych i wzrost aktywności zawodowej, w szczególności na obszarach wiejskich.

Zakłada, że realizacja bonu senioralnego będzie odbywała się na poziomie gminy. Gmina jest jednostką będącą najbliżej swoich mieszkańców, której będzie najłatwiej zorganizować system realizacji usług w ramach bonu senioralnego, który będzie dostosowany do potrzeb mieszkańców. Projekt ustawy zakłada możliwość realizacji usług przez gminę samodzielnie lub poprzez zlecenie ich realizacji m.in. podmiotom ekonomii społecznej, które prowadzą działalność w obszarze społecznym.

Podmioty

Prawo do bonu senioralnego przysługuje osobom, które są obywatelami polskimi lub cudzoziemcami, tj. m.in. obywatelami Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego albo Konfederacji Szwajcarskiej lub jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym. Usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego są świadczone jeżeli senior zamieszkuje terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w którym korzysta z usług (art. 3 projektu ustawy).

Z usług wsparcia, które będą realizowane w ramach bonu senioralnego może korzystać osoba, która ukończyła 75 rok życia, której został zidentyfikowany poziom jej niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, która posiada zstępną oraz ma przyznaną emeryturę lub rentę, której średnia miesięczna wysokość, z uwzględnieniem wartości dodatku pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, z późn. zm.) nie przekracza kwoty 3500 zł brutto w 2026 r., 4000 zł brutto w 2027 r., 4500 zł brutto w 2028 r. oraz począwszy od 2029 r. - 5000 zł brutto. Projektodawca zdecydował się przyjąć jako graniczny 75 rok życia mając na uwadze, że wiek

ten określany jest przez Światową Organizację Zdrowia jako wiek starczy (tzw. późna starość). Osoby w tym wieku często wymagają opieki i pielęgnowania przez osoby drugie. Stąd projektodawca uznał za uzasadnione kierowanie wsparcia do osób, które są w tej grupie wiekowej.

Usługi wsparcia nie przysługują seniorowi, który korzysta:

- 1) ze świadczenia uzupełniającego, określonego w ustawie z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. z 2024 r. poz. 256, z późn. zm.) lub
- 2) ze świadczenia wspierającego, określonego w ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429, z późn. zm.), lub
- 3) z usługi opiekuńczej w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia i w rodzinnych domach pomocy określonej w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.), lub
- 4) z usługi sąsiedzkiej, określonej w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, lub
- 5) ze specjalistycznej usługi opiekuńczej w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, lub
- 6) z domu pomocy społecznej, określonego w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, lub
- 7) z całodobowej opieki stacjonarnej świadczonej w zakładach opiekuńczo-leczniczych, lub pielęgnacyjno-opiekuńczych lub
- 8) z innej instytucji zapewniającej opiekę całodzienną lub całodobową.

Osobą uprawnioną do złożenia wniosku o przyznanie bonu senioralnego na rzecz seniora jest zstępny, na którym zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809) ciąży obowiązek alimentacyjny. Obowiązek taki ciąży m.in. na dzieciach lub wnukach seniora. Jest to instytucja prawna, która ma pozwolić zapewnić środki utrzymania członkom rodziny, którzy nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb. Dlatego projektodawca chce wesprzeć zstępnych będących aktywnymi uczestnikami rynku pracy w opiece nad seniorami, którzy ze względu na swój wiek mogą wymagać pomocy drugiej osoby. Konieczność łączenia pracy zawodowej i opieki nad seniorem, niejednokrotnie zmusza osoby do rezygnacji z pracy. Aby zapobiegać takiemu zjawisku, projektodawca przygotował rozwiązanie mające na celu wsparcie osób aktywnych zawodowo, które pozwoli na ich dalszą aktywność zawodową.

Osoba uprawniona do wnioskowania o bon senioralny powinna osiągać przychód pochodzący:

- 1) z zatrudnienia, rozumianego jako wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą lub
- 2) z działalności gospodarczej, czyli zorganizowanej działalności zarobkowej, wykonywanej we własnym imieniu i w sposób ciągły, lub

- 3) ze świadczenia usług na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, z późn. zm.) stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, lub
- 4) z działalności rolniczej, z działów specjalnych produkcji rolnej lub w związku z tym, że jest pomocnikiem rolnika, w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 90, z późn. zm.).

Przez przychód rozumie się przychód, o którym mowa w art. 12 ust. 1, art. 13, art. 14 lub art. 18 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 226, z późn. zm.).

W przypadku kiedy zstępny seniora prowadzi jednoosobowe gospodarstwo domowe to jego przychód przeciętnie w okresie 3 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku nie może być niższy od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wyższy od dwukrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Z kolei gdy zstępny seniora prowadzi wieloosobowe gospodarstwo domowe, to jego przychód przeciętnie w okresie 3 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku, rozumiany jako suma przychodów członków gospodarstwa domowego, nie może przekraczać trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę. W przypadku dochodu z gospodarstwa rolnego jest on ustalany na podstawie oświadczenia wnioskodawcy o powierzchni gospodarstwa rolnego, jako iloczyn powierzchni gruntów w hektarach przeliczeniowych i przeciętnego dochodu z 1 hektara przeliczeniowego ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1176).

Osobą uprawnioną do złożenia wniosku o przyznanie bonu senioralnego na rzecz seniora jest także osoba, która podjęła zatrudnienie lub rozpoczęła świadczenie usług lub prowadzenie działalności, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 projektu ustawy i nie osiągnęła jeszcze przychodu z tego tytułu albo osiąga przychód w okresie krótszym niż 3 miesiące.

O bon senioralny nie może ubiegać się osoba pobierająca zasiłek dla opiekuna, o którym mowa w art. 2 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2024 r. poz. 246, z późn. zm.) lub świadczenie pielęgnacyjne, na seniora (art. 7).

Bon senioralny

Wartość bonu senioralnego przekłada się na wymiar usług wsparcia realizowanych na rzecz seniora. Maksymalna wartość bonu senioralnego wyniesie 2150 zł miesięcznie. Projektodawca zakłada, że maksymalna wartość bonu senioralnego przełoży się na maksymalnie 50 godzin usług wsparcia świadczonych w ramach bonu senioralnego.

Wartość bonu senioralnego nie podlega wymianie na gotówkę, inne prawne środki płatnicze oraz inne środki wymiany. Ponadto, wartość bonu senioralnego, która nie została

wykorzystana w danym miesiącu, nie jest dodawana do wartości bonu senioralnego w kolejnych miesiącach.

Usługi wsparcia

Projekt ustawy wskazuje jakie usługi wsparcia mogą być realizowane w ramach bonu senioralnego. Usługi te mogą obejmować:

- 1) zaspokojenie podstawowych codziennych potrzeb życiowych lub
- 2) pomoc w uzyskaniu dostępu do świadczeń zdrowotnych, lub
- 3) podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, lub
- 4) zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Zapewnienie kontaktów z otoczeniem nie może być przyznane seniorowi, jako wyłączna usługa (świadczona samodzielnie).

Poszczególne usługi mieszczące się w czterech obszarach są przyznawane w zależności od zidentyfikowanego poziomu niezaspokojonych potrzeb seniora w zakresie podstawowych czynności życia codziennego. Oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb życia codziennego seniora, dokonuje się na podstawie skali niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego. Skala obejmuje 4 poziomy i w zależności od przyznanej liczby punktów senior może otrzymać usługi wsparcia realizowane w wymiarze do 12, 13-24, 25-36 lub 37-50 godzin miesięcznie. Minimalna liczba punktów w skali niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego uprawniająca do bonu senioralnego wynosi 11, a maksymalna 60 punktów. Obrazując powyższe przykładem, jeśli senior otrzyma 24 punkty to gmina może przyznać mu miesięcznie od 13 do 24 godzin usług wsparcia w ramach bonu senioralnego.

Projektodawca przewidział również delegację do wydania rozporządzenia przez Prezesa Rady Ministrów, który określi szczegółowy sposób realizacji usług wsparcia w ramach bonu senioralnego, w tym standardy oraz sposób ich wykonania. Wydanie rozporządzenia pozwoli na zapewnienie jednolitości realizacji usług wsparcia oraz postępowania przez osoby je wykonujące.

Projektodawca przewidział szczególne rozwiązanie jeżeli pod tym samym adresem zamieszkuje więcej niż jeden senior. W takim przypadku zakres wsparcia określa się dla każdego z seniorów odrębnie, przy czym nie może on przekroczyć łącznie 72 godzin usług wsparcia miesięcznie. Część usług wsparcia realizowanych w ramach bonu senioralnego może być realizowana w tym samym czasie na rzecz więcej niż jednej osoby. Usługi wsparcia polegające na zaspokojeniu podstawowych codziennych potrzeb życiowych, pomocy w uzyskaniu dostępu do świadczeń zdrowotnych lub zapewnieniu kontaktów z otoczeniem mogą być świadczone wspólnie dla seniorów razem zamieszkujących np. pomoc w robieniu zakupów i dostarczanie niezbędnych produktów czy też pomoc w wykupieniu leków.

Świadczone w ramach bonu senioralnego usługi mają na celu wsparcie i pomoc seniorowi w codziennym funkcjonowaniu w swoim środowisku. Świadczone usługi nie są świadczeniami zdrowotnymi. Bon senioralny jest realizowany w miejscu zamieszkania seniora.

Ocenę poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora przeprowadza pracownik gminy. Kwestionariusz oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego wypełnia się w postaci papierowej albo elektronicznej.

Po wypełnieniu i zatwierdzeniu kwestionariusza oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego przez pracownika gminy, senior podpisuje oświadczenie, w którym potwierdza zapoznanie się z treścią przeprowadzonej oceny, prawdziwość danych zawartych w ocenie oraz o zapoznaniu się z pouczeniem o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Ocena ta, po podpisaniu oświadczenia, nie może być zmieniona w zakresie danych pozyskanych od seniora w trakcie przeprowadzonej oceny.

Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób i terminy przeprowadzania oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora oraz wzór kwestionariusza oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego. Prezes Rady Ministrów wydając rozporządzenie będzie miał na uwadze konieczność zapewnienia rzetelności i kompleksowości przeprowadzonej oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego.

W projekcie ustawy zostało przewidziane rozwiązanie na wypadek zmiany poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora, na którego rzecz realizowane były usługi w ramach bonu senioralnego (art. 14). Jeśli osoba wykonująca usługi wsparcia lub opiekun seniora zauważy taką zmianę, informuje o tym podmiot realizujący bon senioralny lub gminę. Gmina po uzyskaniu takiej informacji dokonuje weryfikacji poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora, w wyniku czego dostosowuje zakres realizowanych usług w ramach bonu senioralnego. W przypadku, kiedy usługi wsparcia realizowane w ramach bonu senioralnego nie będą w stanie zabezpieczyć potrzeb seniora, gmina powinna przedstawić inne możliwości wsparcia adekwatne do jego sytuacji.

Projekt ustawy przewiduje możliwość czasowego zwiększenia wymiaru bonu senioralnego (art. 15). Wartość bonu senioralnego może zostać zwiększona do jego maksymalnej wartości, co oznacza że mogą zostać przyznane usługi wsparcia o wartości 2150 zł. Wartość bonu zostanie zwiększona w przypadku przemijającego zwiększenia się poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora. Przemijające zwiększenie się poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego może wynikać w szczególności z czasowego pogorszenia stanu zdrowia (np. złamanie kończyny) lub być wynikiem przebytej hospitalizacji. Zwiększona wartość bonu senioralnego może zostać przyznana maksymalnie na okres dwóch miesięcy w okresie przewidzianym w decyzji o przyznaniu bonu senioralnego.

Projekt ustawy precyzuje również, w jakich sytuacjach ustaje prawo do korzystania z usług wsparcia przez seniora (art. 16), przy czym usługi wsparcia świadczone są do końca miesiąca następującego po miesiącu, w którym wystąpiło określone zdarzenie lub w którym uzyskała inne świadczenie, chyba że w decyzji o przyznaniu bonu senioralnego określony był wcześniejszy termin zakończenia realizacji usług wsparcia w ramach bonu senioralnego (art. 17).

Prawo do korzystania przez seniora z bonu senioralnego ustaje w przypadkach, w których osoba ta:

- 1) osiągnie przychód powyżej kwoty 5000 zł brutto, biorąc pod uwagę średnią miesięczną wysokość przyznanej emerytury lub renty wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym – z uwzględnieniem okresu przejściowego w latach 2026-2028;
- 2) uzyskała inne świadczenie wymienione w art. 5 projektu ustawy, np. otrzymała świadczenie uzupełniające lub świadczenie wspierające.

Prawo do korzystania z bonu senioralnego przez seniora ustaje również w przypadkach, kiedy zstępny:

- 1) osiągnie przychód powyżej progów określonych w ustawie;
- 2) utraci źródło przychodu.

Zarówno senior, jak i zstępny mają obowiązek poinformowania, w określonym w projekcie ustawy terminie, gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania seniora o zaistnieniu okoliczności, które wiążą się z ustaniem prawa do bonu senioralnego.

W przypadkach, o których mowa powyżej wójt, burmistrz lub prezydent miasta wydaje decyzję, w której stwierdza ustanie prawa do korzystania z bonu senioralnego przez seniora oraz określa wysokość zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres, przypadający po upływie terminu określonego w art. 17 ust. 1 projektu ustawy.

Podmioty realizujące bon senioralny

Gmina realizuje bon senioralny jako obligatoryjne zadanie własne. Gmina może samodzielnie realizować bon senioralny lub zlecić realizację tego zadania:

- 1) ośrodkowi pomocy społecznej lub innym jednostkom organizacyjnym, o których mowa w art. 111 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 2) centrum usług społecznych, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818);
- 3) domom pomocy społecznej;
- 4) ośrodkom wsparcia;
- 5) organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571, z późn. zm.), z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych;

- 6) podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 7) innym podmiotom posiadającym status przedsiębiorstwa społecznego, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 113);
- 8) podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą.

Gmina w ramach zlecenia realizacji bonu senioralnego nie może zlecić:

- 1) ustalania zakresu bonu senioralnego, w tym przeprowadzania weryfikacji wniosków;
- 2) ustalania czasowego zwiększenia wartości bonu senioralnego, w tym przeprowadzania weryfikacji wniosków.

Zadania te mogą zostać zlecone przez gminę do realizacji jedynie przez ośrodki pomocy społecznej lub inne jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 111 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, centra usług społecznych, domy pomocy społecznej lub ośrodki wsparcia.

Wykaz podmiotów, którym gmina zleciła realizację bonu senioralnego prowadzi wojewoda. Projekt ustawy reguluje jakie dane zawiera wykaz oraz sposób dokonywania zgłoszeń do wykazu oraz aktualizacji danych. Wykaz udostępnia się w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie podmiotowej danego urzędu wojewódzkiego.

Osoba wykonująca usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego

Ustawa zakłada, że osoba, która wykonuje usługi wsparcia w ramach bonu senioralnego:

- 1) jest pełnoletnia;
- 2) posiada wykształcenie co najmniej średnie, średnie branżowe, zasadnicze branżowe lub zasadnicze zawodowe;
- 3) nie jest członkiem rodziny seniora;
- 4) nie jest oddzielnie zamieszkującym małżonkiem, wstępnym ani zstępnym seniora;
- 5) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości, przeciwko rodzinie i opiece, przeciwko czci i nietykalności cielesnej, przeciwko wolności seksualnej i obyczajności lub przeciwko mieniu na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17, z późn. zm.);
- 6) ukończyła szkolenie przygotowujące do pracy z osobami z niezaspokojonymi potrzebami w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, w tym ukończyła szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Szkolenie przygotowujące do pracy z osobami z niezaspokojonymi potrzebami w zakresie podstawowych czynności życia codziennego powinno obejmować minimum 30 godzin zajęć. W projekcie ustawy wskazano podstawowe zagadnienia jakie powinny wchodzić w zakres szkolenia, tj. organizacja opieki nad seniorem, podstawy metodyki pracy opiekuńczej,

podstawy psychologii i socjologii w opiece nad seniorem oraz praktyczne aspekty wykonywania czynności opiekuńczych oraz związanych z aktywizacją społeczną. Szkolenie musi również obejmować problematykę z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Podmiot realizujący szkolenie wystawia jego uczestnikowi dokument, który potwierdza odbycie szkolenia. W dokumencie podmiot prowadzący szkolenie wskazuje zakres tematyczny szkolenia.

Zadania z zakresu bonu senioralnego

Zadania dotyczące bonu senioralnego realizują Minister do spraw Polityki Senioralnej, wojewodowie oraz gminy. W ustawie zostały przewidziane odpowiednie zadania dla każdego z podmiotów.

Do zadań Ministra do spraw Polityki Senioralnej należy:

- 1) monitorowanie procesu realizacji ustawy;
- 2) upowszechnianie informacji o realizacji ustawy;
- 3) podejmowanie działań służących zapewnianiu odpowiedniej jakości usług wsparcia.

Do zadań wojewody należy:

- 1) prowadzenie wykazu;
- 2) opracowywanie sprawozdań z realizacji ustawy;
- 3) realizacja wniosków o przyznanie dotacji z budżetu państwa.

Do zadań gminy należy:

- 1) realizacja bonu senioralnego;
- 2) dokonywanie zgłoszeń do wykazu oraz zgłoszeń zmiany danych objętych wykazem;
- 3) przekazywanie wojewodzie danych sprawozdawczych w trybie i na zasadach określonych w art. 45.

Postępowanie w sprawach bonu senioralnego

Przyznanie bonu senioralnego oraz określenie jego wartości następuje na wniosek osoby, o której mowa w art. 6 ust. 1 projektu ustawy, składany do gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania seniora.

Projekt ustawy określa jakie dane zawiera wniosek o przyznanie bonu senioralnego zarówno w odniesieniu do osoby składającej wniosek, jak i seniora. Ponadto do wniosku o przyznanie bonu senioralnego należy dołączyć:

- 1) zaświadczenie o przychodach osoby, która pozostaje w zatrudnieniu lub świadczy usługi na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, lub innej umowy o świadczenie usług, do których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, obejmujące przeciętny

przychód z 3 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie bonu senioralnego;

- 2) oświadczenie o przychodach osoby, która prowadzi działalność gospodarczą, obejmujące przeciętny przychód z 3 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie bonu senioralnego;
- 3) w przypadku osoby, która osiąga przychód z działalności rolniczej, z działów specjalnych produkcji rolnej lub jest pomocnikiem rolnika, wydane przez gminę zaświadczenie o dochodach z gospodarstwa rolnego;
- 4) kopie deklaracji podatkowych złożonych przez seniora oraz osobę składającą wniosek, za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie bonu senioralnego;
- 5) kopię decyzji właściwego organu w sprawie przyznania renty lub emerytury, z uwzględnieniem wartości dodatku pielęgnacyjnego, seniorowi, z miesiąca poprzedzającego miesiąc złożenia wniosku o przyznanie bonu senioralnego;
- 6) pisemną zgodę seniora na złożenie wniosku o przyznanie bonu senioralnego przez osobę, o której mowa w art. 6 ust. 1 projektu ustawy;
- 7) w przypadku osoby, o której mowa w art. 6 ust. 4 projektu ustawy, zaświadczenie lub oświadczenie o podjęciu zatrudnienia lub rozpoczęciu świadczenia usług lub prowadzeniu działalności, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 projektu ustawy i o przewidywanej wysokości przychodu, w przypadku kiedy nie osiągnęła jeszcze przychodu z tego tytułu albo osiąga przychód w okresie krótszym niż 3 miesiące.

W przypadku wniosku o czasowe zwiększenie wartości bonu senioralnego konieczne jest uzasadnienie potrzeby czasowego zwiększenia jego wartości.

Ustalenie przez gminę wartości i zakresu usług wsparcia następuje w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia złożenia wniosku o przyznanie bonu senioralnego oraz w terminie 5 dni od dnia złożenia wniosku o czasowe zwiększenie wartości bonu senioralnego.

Wniosek o przyznanie bonu senioralnego lub wniosek o czasowe zwiększenie wartości bonu senioralnego składane są papierowo lub drogą elektroniczną. Wniosek, który jest składany w postaci elektronicznej opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem zaufanym albo podpisem osobistym. Załączniki do wniosku o przyznanie bonu senioralnego lub wniosku o czasowe zwiększenie wartości bonu senioralnego składanego w postaci elektronicznej mogą stanowić elektroniczną kopię dokumentu.

W projekcie ustawy przewidziano, że minister właściwy do spraw informatyzacji może stworzyć i udostępnić usługę umożliwiającą złożenie za jej pośrednictwem wniosku o przyznanie bonu senioralnego lub wniosku o czasowe zwiększenie wartości bonu senioralnego za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w tym przy użyciu aplikacji mObywatel. W takiej sytuacji ww. wnioski opatruje się zaawansowaną pieczęcią elektroniczną ministra właściwego do spraw informatyzacji, po uwierzytelnieniu wnioskodawcy z wykorzystaniem certyfikatu podstawowego, o którym mowa w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o aplikacji mObywatel (Dz. U. z 2024 r. poz. 1275).

Weryfikacja złożonego wniosku o przyznanie bonu senioralnego lub wniosku o czasowe zwiększenie wartości bonu senioralnego przeprowadzana jest indywidualnie dla każdego

seniora, odbywa się pod adresem jego miejsca zamieszkania i może uczestniczyć w niej osoba, która złożyła wniosek.

Weryfikacja obejmuje ocenę poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora. Przyznanie przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta bonu senioralnego, czasowe zwiększenie wartości bonu senioralnego lub odmowa przyznania bonu senioralnego lub odmowa czasowego zwiększenia wartości bonu senioralnego następuje na podstawie decyzji. Decyzja o przyznaniu bonu senioralnego oraz decyzja o czasowym zwiększeniu wartości bonu senioralnego nie wymagają uzasadnienia. W przypadku otrzymania tego rodzaju decyzji osoba, o której mowa w art. 6 ust. 1 projektu ustawy, może złożyć pisemny wniosek o ich uzasadnienie w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia, natomiast wójt, burmistrz lub prezydent miasta wydaje uzasadnienie w terminie 30 dni od dnia złożenia takiego wniosku.

Z kolei w sprawach odmowy przyznania bonu senioralnego i odmowy czasowego zwiększenia wartości bonu senioralnego gmina wydaje decyzję z uzasadnieniem.

Decyzja o przyznaniu bonu senioralnego jest wydawana na 12 miesięcy. Decyzja o przyznaniu bonu senioralnego oraz decyzja o czasowym zwiększeniu wartości bonu senioralnego określa m.in. wynik punktowy oceny poziomu niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, liczbę godzin usług wsparcia realizowanych w ramach bonu senioralnego, wartość bonu senioralnego, zakres usług wsparcia realizowanych w jego ramach oraz termin rozpoczęcia i zakończenia realizacji bonu senioralnego lub czasowego zwiększenia wartości bonu senioralnego.

Osoba, o której mowa w art. 6 ust. 1 projektu ustawy, może złożyć kolejny wniosek o przyznanie bonu senioralnego najwcześniej na 2 miesiące przed upływem okresu na jaki została wydana decyzja o przyznaniu bonu senioralnego. Rozwiązanie to ma zapewnić ciągłość realizacji bonu senioralnego, a jednocześnie ma na celu coroczne monitorowanie niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego seniora.

Gmina może zmienić lub uchylić decyzję o przyznaniu bonu senioralnego, jeżeli:

- 1) po ustaleniu bonu senioralnego zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione nowe okoliczności mające wpływ na przyznanie bonu senioralnego lub jego wysokość;
- 2) bon senioralny został ustalony na podstawie fałszywych oświadczeń lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę, o której mowa w art. 6 ust. 1 projektu ustawy lub seniora. W tej sytuacji osoba, o której mowa w art. 6 ust. 1 projektu ustawy, jest obowiązana do zwrotu równowartości zrealizowanego bonu senioralnego na rzecz seniora.

Poszczególne podmioty realizujące bon senioralny są zobowiązane do sporządzania rocznych sprawozdań z zakresu zrealizowanych usług wsparcia:

- 1) gmina – przekazuje je wojewodzie;
- 2) podmioty inne niż gmina – przekazują je gminie, a następnie ta przekazuje zbiorcze sprawozdanie wojewodzie.

Wojewoda sporządza zbiorcze sprawozdanie z zakresu zrealizowanych usług wsparcia i przekazuje je Ministrowi do spraw Polityki Senioralnej.

Przedmiotowe sprawozdania zawierają dane pozwalające monitorować realizację usług wsparcia, w szczególności dotyczące:

- 1) liczby osób, którym przyznano bon senioralny;
- 2) wysokości wydatków ponoszonych przez gminę na zapewnienie realizacji bonów senioralnych;
- 3) liczby seniorów, na rzecz których realizowane są usługi wsparcia z uwzględnieniem informacji o wieku, liczbie godzin oraz rodzaju usług wsparcia w podziale na grupy usług.

Finansowanie rozwiązania

Bon senioralny, w tym koszty jego obsługi wynoszące 6% kwoty przeznaczonej na bon senioralny, są finansowane z budżetu państwa.

Gmina będzie otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na sfinansowanie zadań wynikających z ustawy, w wysokości 100% na zasadach określonych w przepisach o finansach publicznych. Projektodawca przewidział, że gmina składa wojewodzie wnioski o przyznanie dotacji co kwartał, w terminie do 15. dnia miesiąca poprzedzającego dany kwartał. Dotacje na dany kwartał są przekazywane gminom przez wojewodę, na podstawie wniosku o przyznanie dotacji, w miesięcznych ratach. Nadpłata dotacji za kwartał może być zaliczana na poczet dotacji należnej w kwartale następnym, z wyjątkiem nadpłaty za dany rok, która podlega przekazaniu na rachunek właściwego urzędu wojewódzkiego w terminie do dnia 20 stycznia następnego roku. Jeżeli w wyniku połączenia lub podziału gmin nastąpiły zmiany w podstawie obliczania kwoty dotacji, wojewoda uwzględnia te zmiany od pierwszego dnia następnego miesiąca po ich wejściu w życie. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedstawia wojewodzie, w terminie do 15. dnia miesiąca następującego po kwartale, rozliczenie dotacji z wyodrębnieniem liczby i wartości zrealizowanych świadczeń wsparcia w ramach bonu senioralnego, sporządzone narastająco za okres od dnia 1 stycznia do dnia kończącego dany kwartał, z tym że zapotrzebowanie na dotację ustala się jako sumę tego zapotrzebowania obliczonego odrębnie dla każdego kwartału. Wojewodowie przedstawiają Ministrowi do spraw Polityki Senioralnej zbiorcze rozliczenie dotacji do końca miesiąca następującego po każdym kwartale.

Ponadto Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe kryteria i tryb przyznawania oraz rozliczania, a także tryb przekazywania dotacji celowej,
- 2) wzór wniosku o przyznanie dotacji,
- 3) zakres informacji zawartych we wniosku o przyznanie dotacji oraz w rozliczeniu dotacji,
- mając na względzie konieczność zapewnienia jednolitości danych przekazywanych na potrzeby przyznawania i rozliczania tej dotacji.

Dodatkowo projekt ustawy zawiera zmiany ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.) w zakresie art. 50. Zawarty w art. 50 w ust. 6 katalog regulacji rozszerza się o niniejszy projekt ustawy.

Realizacja Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (dalej jako: KPO)

Projekt ustawy realizuje reformę A4.6 KPO pn. „Wzrost współczynnika aktywności zawodowej określonych grup poprzez rozwój opieki długoterminowej” i zawarty w jej ramach kamień milowy A70G pn. „Wdrożenie priorytetów w zakresie reformy określonych na podstawie strategicznego przeglądu opieki długoterminowej w Polsce (w oparciu o wnioski z realizacji kamienia milowego A69G)”. Kamień milowy zakłada zmianę odpowiednich aktów prawnych wdrażających priorytety reformy opieki długoterminowej zidentyfikowane w przeglądzie strategicznym opieki długoterminowej w Polsce i zgodne z jego rekomendacjami w tym zakresie, między innymi w zakresie zwiększenia nakładów finansowych w obszarze opieki długoterminowej, poprzez przyjęcie ustawy wprowadzającej bon senioralny. Zgodnie z zapisami decyzji wykonawczej Rady UE z 16 lipca 2024 r. w sprawie zmiany polskiego KPO, ustawa powinna wejść w życie do 31 grudnia 2025 r.

Termin wejścia w życie

Zakłada się, że projektowana ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2026 r. z wyjątkiem art. 32 ust.1 projektu ustawy dotyczącego upoważnienia ministra właściwego do spraw informatyzacji do możliwości stworzenia i udostępnienia usługi umożliwiającej złożenie za jej pośrednictwem wniosku o przyznanie bonu senioralnego lub wniosku o czasowe zwiększenie wartości bonu senioralnego za pomocą środków komunikacji elektronicznej, Przewiduje się, że przepis ten wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia projektowanej ustawy.

W okresie 2 lat od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy, gminy będą mogły realizować zadania z niej wynikające, jako zadania fakultatywne.

W pierwszym roku obowiązywania ustawy nie będzie stosowało się art. 27 ust. 2 pkt 4 projektu ustawy.

Ponadto projekt ustawy zakłada, że średnia miesięczna wysokość przyznanej emerytury lub renty, z uwzględnieniem wartości dodatku pielęgnacyjnego, uprawniająca seniora do bonu senioralnego w latach 2026-2028 będzie stopniowo wzrastać z 3500 zł do 4500 zł brutto. Od 2029 r. średnia miesięczna wysokość przyznanej emerytury lub renty, z uwzględnieniem wartości dodatku pielęgnacyjnego, uprawniająca seniora do bonu senioralnego wyniesie 5000 zł brutto.

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego ustawy środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Projektowane regulacje nie mieszczą się w zakresie przedmiotowym zagadnień podlegających konsultacjom z Europejskim Bankiem Centralnym, zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji Rady z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego, udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych (Dz. Urz. UE L 189 z 03.07.1998, str. 42; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 1, t. 1, str. 446).

Projekt ustawy wymaga notyfikacji, w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), które wdraża dyrektywę (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiającą procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (ujednolicenie) (Dz. Urz. UE L 241 z 17.09.2015, str. 1).

Projektowana regulacja będzie miała wpływ na działalność mikro-, małych i średnich przedsiębiorców. Ze względu na możliwość rozpoczęcia działalności gospodarczej lub jej rozwoju w sektorze usług realizowanych w ramach bonu senioralnego. Dodatkowo projektowane rozwiązanie umożliwi wyjście z szarej strefy osób świadczących w niej usługi opiekuńcze, co przyczyni się do rozwoju nowych podmiotów gospodarczych lub umożliwi zasilenie potencjalnymi pracownikami obecnie istniejące i działające w obszarze usług opiekuńczych podmioty.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806) projekt zostanie zamieszczony na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

ZA ZGODNOŚĆ POD WZGLĘDEM PRAWNYM,
REDAKCYJNYM I LEGISLACYJNYM

Aleksandra Ziuzia

Zastępca dyrektora Departamentu Prawnego
w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

/- podpisano elektronicznie/